

Pravila poslovanja z direktno odobritvijo

1. Namen

Namen Pravil poslovanja z direktno odobritvijo (v nadaljevanju: Pravila) je urejanje odnosov pri poslovanju z direktno odobritvijo (v nadaljevanju: DO):

- med bankami;
- med banko in Zbirnim centrom;
- med banko in plačnikom;
- med banko in upnikom.

Pravila podrobneje opredeljujejo:

- temeljne lastnosti DO;
- članstvo in udeležence v shemi ter odnose med njimi;
- standarde izmenjave podatkov;
- reševanje reklamacij;
- opravljanje obračuna in poravnava.

Pravila sooblikujejo shemo DO kot je opredeljeno v Dogovoru o načinu poslovanja s plačilnimi instrumenti: posebno položnico, posebno nakaznico, direktno obremenitvijo, direktno odobritvijo in trajnim nalogom (v nadaljevanju: Dogovor).

2. Pomen izrazov

Izrazi, uporabljeni v tem dokumentu, imajo naslednji pomen:

- **banka**: banka, hranilnica ali Hranilno kreditna služba, podpisnica Dogovora;
- **komitent**: pravna ali fizična oseba, ki ima račun odprt pri katerikoli banki;
- **matična banka**: banka, ki vodi račun upnika (prejemnika plačila);
- **novi plačilni instrumenti (NPI)**: posebne položnice (PP), posebne nakaznice (PN), direktne odobritve (DO), direktne obremenitve (DB) in trajni nalogi (TN);
- **plačilni sistem**: plačilni sistem, prek katerega se izvede denarna poravnava;
- **plačnik**: pravna oseba (nalogodajalec), ki v breme svojega računa poravnava obveznosti;
- **pogodbena banka**: banka, pri kateri ima plačnik odprt račun in s katero podpiše Izjavo o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti ter Pogodbo o opravljanju poslov z direktnimi odobritvami;
- **udeleženci plačilne sheme DO**: banke, Banka Slovenije, UJP, komitenti in upravljavec sistema ZC;
- **upnik**: fizična oseba (upravičenec, prejemnik plačila), ki prejme denarna sredstva iz naslova poravnavanja obveznosti z DO;
- **upravljavec sistema ZC**: Bankart d.o.o.;
- **ZBS**: Združenje bank Slovenije;
- **ZC**: Zbirni center.

3. Pravne podlage

Izhodišče za oblikovanje Pravil je Dogovor. Pri oblikovanju Pravil so upoštevana temeljna načela za sistemsko pomembne plačilne sisteme ter veljavna zakonodaja.

4. Definicija instrumenta

DO je standardiziran elektronski kreditni plačilni instrument, pri katerem plačnik posreduje pogodbeni banki nalog za prenos določenega zneska denarnih sredstev v dobro računov upnikov. DO se uporablja za predložitev in izvrševanje posameznih plačil do zneska, ki ga določi Strokovni odbor za spremljanje izvajanja dogovora za NPI.

Za poravnavanje obveznosti z DO plačnik s pogodbeno banko sklene pogodbo za izvajanje DO.

Plačnik nakaže kritje v skupnem znesku vseh DO za posamezno matično banko.

Matična banka izvrši odobritve na računih upnikov po prejemu kritja.

5. Udeleženci plačilne sheme in odnosi med njimi

Plačilna shema določa odnose, postopke oz. procese in standarde za poslovanje z DO.

Udeleženci plačilne sheme DO so:

- člani sistema ZC;
- komitenti (upnik in plačnik);
- UJP in Banka Slovenije;
- upravljavec sistema ZC.

Člani sistema ZC so banke. Banka Slovenije in UJP postaneta udeleženca, ko podpišeta sporazum s podpisnicami Dogovora. Plačnik postane udeleženec, ko podpiše Izjavo o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti in pogodbo o poslovanju z DO. Upravljavec sistema ZC zagotavlja sistem procesiranja in izmenjavo podatkov prek ZC.

5.1. Odnos med člani sistema ZC

Odnos med člani sistema ZC nastane s pristopom banke k Dogovoru. Člani sistema ZC morajo izvajati poslovanje z DO v skladu s Pravili ter Navodili in standardi za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra.

Provizijo za posredovane podatke o DO si člani sistema ZC obračunavajo na način in v višini, določeni v Dogovoru.

5.2. Odnos med člani sistema ZC in UJP ter Banko Slovenije

Medsebojni odnosi med člani sistema ZC in UJP ter Banko Slovenije se določijo v posebnem sporazumu, ki jo z UJP oz. Banko Slovenije sklene ZBS, v imenu članic ZBS.

5.3. Odnos med člani sistema ZC in komitenti

Razmerja nastanejo s podpisom Izjave o vključitvi v poslovanje s plačilnimi instrumenti, Pogodbe o opravljanju poslov z direktnimi odobritvami ter s sprejemom Splošnih pogojev poslovanja z DO.

Plačnik sklene pogodbo s članom sistema ZC, pri katerem ima odprt račun (pogodbena banka).

5.4. Odnos med člani sistema ZC in upravljavcem sistema ZC

Razmerja nastanejo s podpisom Pogodbe o izmenjavi podatkov pri poslovanju prek Zbirnega centra, Pravil delovanja sistema Zbirni center, Pravil delovanja sistema ZC v izrednih okoliščinah in Dogovoru o nivoju zagotavljanja storitev ZC.

Obveznost do upravljavca sistema ZC iz naslova poslovanja z DO prek ZC poravna banka upnika.

6. Prenehanje članstva v sistemu ZC

6.1. Aktivnosti in postopki pri izstopu člana sistema ZC

Upravljavec sistema ZC izvaja aktivnosti skladno s Pravili delovanja sistema Zbirni center.

Član sistema ZC, ki izstopa, je dolžan v času odpovednega roka:

- obvestiti svoje komitente o prenehanju opravljanja storitve;
- odpovedati pogodbe za opravljanje DO;
- obvestiti upravljavca sistema ZC o prenehanju opravljanja storitev z DO.

6.2. Aktivnosti in postopki pri izključitvi člana sistema ZC

Upravljavec sistema ZC pri izključitvi člana sistema ZC izvaja aktivnosti v skladu s Pravili delovanja sistema Zbirni center in o izvedenih aktivnostih obvešča člane sistema ZC. Izključitev člana sistema ZC je lahko začasna ali trajna.

Začasno izključeni član sistema ZC je dolžan obvestiti svoje komitente, ki so pri izključenemu članu sistema ZC podpisali pogodbo za DO, da v času izključitve plačil z DO ne bo mogel izvajati, zato naj plačila izvedejo na drug način.

Trajno izključeni član sistema ZC je dolžan v roku 8. dni, od dneva trajne izključitve, izvesti postopke, ki so opredeljeni v poglavju o izstopu (glej 6.1.).

Ostali člani sistema ZC obvestijo svoje komitente o izključitvi člana sistema ZC in jim predlagajo uporabo drugih načinov poravnavanja obveznosti.

7. Standardi izmenjave podatkov

7.1. Med člani sistema ZC in plačniki

Standardi za izmenjavo podatkov DO so opredeljeni v:

- Navodilih in standardih za izmenjavo podatkov prek ZC;
- Šifrantih.

Plačnik predloži v pogodbena banka podatke o DO v standardu::

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis DO 03;
- zbirni zapis 99.

Upravljavec sistema ZC prevzema podatke o DO v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis DO 03;
- zbirni zapis 99.

Upravljavec sistema ZC pripravlja podatke o DO za prevzem članov sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis DO 03;
- delni zbirni zapis DO 63,93;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11;
- informativni zapis 98;
- statistični zapis 31,32.

Pogodbena banka obvešča plačnika o neizvršenih DO v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis DO 03;
- delni zbirni zapis DO 63;
- zbirni zapis 99.

7.2. Standardi za izmenjavo med članom sistema ZC in upravljavcem sistema ZC

Standardi za izmenjavo podatkov DO so opredeljeni v:

- Navodilih in standardih za izmenjavo podatkov prek ZC;
- Šifrantih;
- Centralnem registru ZC;
- Statistikah ZC.

Upravljavec sistema ZC prevzema podatke o DO s strani članov sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis DO 03;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11, 22.

Upravljavec sistema ZC pripravi za prevzem podatke o DO članom sistema ZC v standardu:

- vodilni zapis 90;
- osnovni zapis DO 03;
- delni zbirni zapis DO 63, 93;
- zbirni zapis 99;
- kontrolni zapis 00, 11;
- informativni zapis 98;
- statistični zapis 31, 32.

8. Obračunavanje in poravnave med člani sistema ZC

Upravljavec sistema ZC izdelava delne zbirne zapise o DO, ki služijo kot pomoč pri usklajevanju podatkovnega in denarnega toka.

Kritje za izvršitev zagotovi plačnik. Znesek plačila mora biti enak posredovanim podatkom DO posameznim matičnim bankam. Pri nakazilu kritja upošteva standard izpolnitve podatka o sklicu odobritve upnika, kot je navedeno v dokumentu Šifranti.

V kolikor kritje za izvršitev DO ni zagotovljeno, matična banka ni dolžna izvršiti DO na račune upnikov.

8.1. Roki izvajanja poravnav

Poravnave se izvajajo v skladu z Urnikom obdelav podatkov v sistemu ZC in poravnav (priloga št.1 Pravil delovanja sistema Zbirni center).

Plačilo je dokončno, ko matična banka prejme kritje na poravnalni račun v višini prejetih podatkov za izvršitev DO. Član sistema ZC je dolžan odobriti račun upnika na datum valute prejetega kritja.

8.2. Način izvajanja poravnav

Poravnave se opravljajo na bilateralni osnovi prek plačilnih sistemov.

9. Reklamacije

Reklamacije, ki izhajajo iz naslova izmenjave podatkov, rešujeta pošiljatelj in prejemnik podatkov oziroma člani sistema ZC in upravljavec sistema ZC v skladu z določili iz Navodil in standardov za izmenjavo podatkov prek Zbirnega centra.

Reklamacije, ki nastajajo iz vsebine podatkov in denarnega toka rešujeta plačnik in matična banka upnika.

10. Prehodne in končne določbe

Vse informacije in podatki, ki se nanašajo na poslovanje z DO so zaupne narave. Banka se zavezuje, da jih bo obravnavala kot poslovno skrivnost, osebne podatke upnikov pa v skladu z določili Zakona o varstvu osebnih podatkov.

Ta Pravila veljajo tudi za že vključene plačnike v poslovanje z DO.

Ta Pravila se lahko spremenijo in dopolnijo, če to predlaga najmanj 5 podpisnic Dogovora, na predlog Nadzornega sveta ZBS, arbitražne komisije ali Strokovnega odbora za izvajanje dogovora NPI.

Ta Pravila veljajo od oktobra 2007.